

Utrecht, 17 april 2026

Betreft: Commissiedebat praktijkonderwijs en vmbo – 22 april 2026

Geachte leden van de vaste Kamercommissie OCW,

Op 22 april spreekt u met staatssecretaris Tielen over het praktijkonderwijs en het vmbo. Natuurlijk zijn wij zeer verheugd over het feit dat het praktijkonderwijs en het vmbo uw belangstelling hebben.

Op 17 april heeft u een brief ontvangen van de staatssecretaris over het praktijkonderwijs (pro). Hoewel wij de belangstelling voor onze onderwijssoort waarderen, zijn wij tegelijkertijd bezorgd over de gekozen koers. Op meerdere cruciale dossiers laat de brief stilstand zien, met reële gevolgen voor de continuïteit en kwaliteit van het praktijkonderwijs.

Voordat wij hier puntsgewijs op ingaan wijzen wij u graag nog op het volgende. Als sector heeft het praktijkonderwijs de afgelopen decennia een enorme professionele groei doorgemaakt. Door de emancipatie van onze 175 scholen en de stijging van de kwaliteit van het praktijkonderwijs, slagen onze leerlingen erin om succesvol uit te stromen naar werk of naar het mbo. Veel van de leerlingen die doorstromen naar het mbo halen succesvol niveau 2. Er zijn door minister Slob maatregelen genomen om het civiele effect van de opleiding te versterken. Denk daarbij aan het schooldiploma maar ook aan onder andere de ruimte die onze sector krijgt bij het afgeven van branchecertificaten. Ook vanuit uw kamer ervaren we dat er belang wordt gehecht aan maatregelen die onze leerlingen ondersteunen op hun pad naar de toekomst. De sector ervaart echter de afgelopen jaren – en ook in deze brief – een gebrek aan voortgang op dossiers die juist vragen om duidelijke keuzes en versnelling.

Hieronder lichten we puntsgewijs toe waar onze zorgen zitten. Dit kunt u tevens beschouwen als een reactie op de brief van de staatssecretaris.

Verkenning afschaffen TLV

Het door de staatssecretaris aan u gestuurde rapport van KBA is leidend voor het standpunt dat de staatssecretaris heeft ingenomen ten aanzien van de afschaffing TLV. Ons inziens worden in het rapport oneigenlijke verbanden gelegd, zoals met de kwalificatieplicht, waardoor wij de uitkomsten van het rapport niet kunnen onderschrijven. Hoewel wij hier dus fundamenteel anders naar kijken dan de staatssecretaris, accepteren wij voor de korte termijn de koers om vooral de bureaucratie rondom de TLV te verminderen.

Doorstroomtoets

Al eerder hebben we onze zorgen over de gevolgen van kansrijk adviseren en later de wet- en regelgeving rondom de doorstroomtoets onder de aandacht gebracht. Het dakpanadvies pro/vmbo hangt daarmee samen. Als oplossing binnen de bestaande situatie hebben wij verzocht om een enkelvoudig advies praktijkonderwijs bij de doorstroomtoets. Cito heeft – in tegenstelling tot eerdere berichten – nu op basis van hernieuwd onderzoek geconstateerd dat een enkelvoudig toetsadvies praktijkonderwijs wel degelijk mogelijk is. Helaas heeft de staatssecretaris ook hier besloten tot afwachten. Wij ondersteunen dit niet.

Het dakpanadvies – in dit geval pro-vmbo – zorgt voor meer instroom op het hoogste niveau. Voor een deel van deze leerlingen blijkt dat vervolgens toch niet haalbaar. Onze scholen hebben te maken met een groeiende groep leerlingen die na een start op het vmbo alsnog de overstap maakt naar het praktijkonderwijs¹. Deze leerlingen komen regelmatig gefrustreerd en met een verminderd zelfvertrouwen het praktijkonderwijs binnen, na een eerdere plaatsing die onvoldoende passend bleek. Deze beweging is, zoals de staatssecretaris terecht benoemt in haar brief, duidelijk zichtbaar in de recente DUO-cijfers.

Een enkelvoudig toets advies pro kan in het basisonderwijs de druk om het schooladvies naar boven bij te stellen, voorkomen en zorgen dat leerlingen meer kans hebben om direct op een passende plek te starten.

Wij verzoeken u daarom om de staatssecretaris te vragen het enkelvoudig advies praktijkonderwijs alsnog mogelijk te maken binnen de huidige systematiek.

Wetstraject pro-mbo

Gelukkig meldt de staatssecretaris in de genoemde brief ook dat het wetstraject rond de aansluiting tussen het praktijkonderwijs en het mbo wel verder wordt voorbereid. We hopen wel dat hier nu echt vaart mee wordt gemaakt en dit uiterlijk begin 2027 in internetconsultatie kan gaan.

Naast de door de staatssecretaris genoemde onderwerpen, willen wij nog drie aanvullende punten onder uw aandacht brengen.

Wetstraject directe bekostiging

Al sinds 2016 wordt er gesproken over het duurzaam inrichten van directe bekostiging voor het praktijkonderwijs². Ook uw kamer heeft het belang hiervan reeds onderstreept in 2024, met de motie van het Kamerlid Westerveld die vroeg om verdere stappen te zetten m.b.t. het wetstraject voor directe bekostiging.³ In 2024 is dat nogmaals bekrachtigd in een brief van de staatssecretaris⁴.

De brief van de staatssecretaris biedt geen duidelijkheid over de voortgang van dit wetstraject. Dat vinden wij zorgelijk. Al tien jaar is duidelijk is dat dit structureel geregeld moet worden. In de praktijk zien wij dat financiële overwegingen van samenwerkingsverbanden invloed kunnen hebben op plaatsing van leerlingen.

Met de groei van het aantal leerlingen in het praktijkonderwijs neemt de druk verder toe. Zonder aanpassing van het systeem ontstaat het risico dat leerlingen niet tijdig op de juiste plek terechtkomen. Wij verzoeken u daarom om de staatssecretaris te vragen dit wetstraject alsnog prioriteit te geven en te voorzien van een concreet tijdpad.

De kracht van het praktijkonderwijs

Het praktijkonderwijs is er de afgelopen decennia in geslaagd om leerlingen niet alleen naar de arbeidsmarkt te begeleiden, maar om ook een succesvolle doorstroomroute aan leerlingen aan te bieden naar het mbo. Uit de Staat van het Praktijkonderwijs blijkt dat 52,2% procent van de leerlingen succesvol uitstroomt naar het mbo (bol en bbl) en dat ruim 80% van deze leerlingen een

¹ [Staat van het Praktijkonderwijs 2026: Praktijkonderwijs zucht onder explosieve zij-instroom - Praktijkonderwijs](#)

² [Rapport Naar een nieuwe bekostigingssystematiek voor lwoo en praktijkonderwijs. KBA Nijmegen](#)

³ Kamerstukken II, 2024-2025, 31293, nr. 752.

⁴ Kamerstukken II, 2023-2024, 31293, nr. 743.

diploma op niveau 2 haalt. In 2015 is een onderzoek gedaan naar wat de voordelen hiervan zijn voor een leerling in het jongvolwassen leven.⁵ Destijds constateerden we dat deze voordelen groot zijn, met name in salaris en kansen op de arbeidsmarkt. Wij willen uw kamer vragen om hiernaar vervolgonderzoek te laten doen. In het praktijkonderwijs hebben we de laatste jaren in toenemende mate te maken met de leerlingen die onze scholen binnenkomen vanuit het vmbo. Wij zouden met een dergelijk onderzoek ook graag meer zicht krijgen op wat dit doet met het (mentale) welzijn van leerlingen maar ook wat deze afstroomroute betekent voor hun kansen op de arbeidsmarkt.

Effect van beleidsinterventies op praktijkonderwijs

Het tweede wat wij aanvullend onder uw aandacht willen brengen is de huidige complexe situatie die is ontstaan in de klas, zoals duidelijk wordt uit de Staat van het Praktijkonderwijs 2026, die als bijlage bij deze brief is gevoegd. De toenemende complexiteit van de leerlingpopulatie is enerzijds het gevolg van geopolitieke ontwikkelingen die wij niet in de hand hebben; de instroom van isk-leerlingen in het praktijkonderwijs. Wat wij, uw kamer voorop, wel in de hand hebben zijn de interventies vanuit het onderwijsbeleid. Het neveneffect van de tendens die startte met kansrijk adviseren, waardoor leerlingen vanuit het vmbo het praktijkonderwijs instromen, de isk-leerlingen die bij ons instromen vanwege een taalbarrière, maar eigenlijk niet passen bij de kenmerken van het praktijkonderwijs, en de prelude van inclusief onderwijs, waarbij meer vso-leerlingen het praktijkonderwijs instromen. Dit alles zet de initiële doelgroep van het praktijkonderwijs en daarmee ook het onderwijspersoneel in het praktijkonderwijs onder druk. Dit is een onwenselijke situatie. Alle beleidsinterventies vanuit het ministerie van OCW en de Kamer die de prestatiedruk opjagen, hebben hun weerslag op het praktijkonderwijs. Eerder heeft uw Kamer een motie aangenomen om bij iedere nieuwe onderwijswet- en regelgeving een “praktijkonderwijscheck” te doen zodat vooraf duidelijk wordt hoe nieuwe regels uitpakken voor het praktijkonderwijs, om te voorkomen dat er steeds achteraf gerepareerd moet worden. Wij constateren dat deze toets in de praktijk nog onvoldoende structureel wordt toegepast. Wij vragen u daarom nu om een impactanalyse om te voorkomen dat interventies – die overigens met de beste bedoelingen worden gedaan – negatieve impact hebben op zowel het praktijkonderwijs als het vmbo. In het manifest dat wij samen met de Stichting Platforms VMBO hebben opgesteld, lichten wij dit nader toe. Dit manifest vindt u in de bijlage bij deze brief.

Samenvattend

Het praktijkonderwijs levert een directe bijdrage aan arbeidsparticipatie, vervolgonderwijs en zelfstandigheid van jongeren, juist in sectoren waar grote tekorten bestaan. Wanneer leerlingen niet tijdig op een passende plek terechtkomen, raakt dat niet alleen hun ontwikkeling, maar ook de arbeidsmarkt en de samenleving als geheel. Goed functionerend praktijkonderwijs is daarmee geen niche, maar een essentieel onderdeel van een toekomstbestendig onderwijsstelsel.

Wij vragen u om bij de verdere behandeling van dit dossier nadrukkelijk aandacht te houden voor de samenhang van beleid en de effecten daarvan in de praktijk.

Samenvattend vragen wij om:

- een enkelvoudig toetsadvies praktijkonderwijs mogelijk te maken;
- het traject rondom directe bekostiging met prioriteit voort te zetten;

⁵ Woude, S.L. van der (2015), *Perspectief op werk*, Nijmegen

- een onderzoek naar het effect van de route van vmbo naar praktijkonderwijs, m.n. de kansen op de arbeidsmarkt voor deze leerlingen;
- en de effecten van beleid systematisch te toetsen op uitvoerbaarheid en impact voor het praktijkonderwijs.

Alleen zo kunnen wij blijven doen waar het praktijkonderwijs voor bedoeld is: leerlingen duurzaam begeleiden naar werk, vervolgonderwijs en participatie.

Tot slot

Gezien de complexiteit van huidige vraagstukken in het praktijkonderwijs, hebben we als sectorraad praktijkonderwijs ervoor gekozen om u separaat een brief hierover te sturen. Wij werken desalniettemin nauw samen met SPV en de VO-raad en verwijzen u dan ook graag naar de brieven die zij u tevens ter voorbereiding op het debat van 22 april hebben toegestuurd.

Met vriendelijke groet,

Nicole Teeuwen,

Voorzitter Sectorraad Praktijkonderwijs

Bijlagen (reeds op 16 april verstuurd):

Bijlage 1: Manifest Waar talent telt: gelijkwaardige kansen voor doeners

Bijlage 2: Staat van het praktijkonderwijs 2026